

نومرو : ۱۱۸

اداره خانه

ایستانبول، جغال اوغلی، دائره اجتهاد

تهلهفون نومروسی : ۸۶۵

“ Idjtihad ” Constantinople

بشنجی سنه

اجتهاد

۲۵ ایلول ۱۳۳۰

آبونه

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

مالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره

صربیت فکریه فادرم

علمی، ادبی، اجتماعی هفته لقمجموعه

مدیر مرخص : الهمامی صفا

بولغارلارده مدنی شکیمه

بولغارلارک محارب و حرب آزما بیر قوم اولدییی، فاجع بیر صورتده، ثابت اولدی. فقط، تأسف ویا تسلی ایله سويله مهیه مجبورز، که بو کون ایی حرب ایتمک منحصرأ قوتلی بازولارله، سرت وتوانا بالديرلارله، کثرتلی اردولارله، قورقوسز یورکهرله یایلمایور. بوندان اوچ دورت یوز سنه اول غالب، فاتح اولماق ایچین یالکیز بونلار، همان همان یالکیز بونلار لازم و کافی ایدی.

شیمدی، «بویوک فرده ریق» ک طلسم ظفر اولاراق کوستردیکی «دولو خزینه تعلیمی عسکر» دستوری بيله واسع بیر صورتده تفسیر اولونماقیجه ملت لرك یاشاماسنه یعنی غالب کله سنه کافی کله یور، [ذاتاً یاشاماق غالب اولماق در] .

واسع بیر صورتده تفسیر اولونماقیجه دیدم! دولو خزینه بوشالیر، تعلیم کورمش عسکر بیر فلاکت حریبه نتیجه سی اولاراق تلف و محو اولور. دیمک اولیور، که دولو خزینه نك آرقه سنده و اطرافنده دائماً خزینه یه آقان و بوشالان یری لاینقطع دولدوران ملی واردات نهرلری بولونماق لازمدر، اولن ویا شهید اولان تعلیمی عسکرکیرینی دولدورمایه حاضر وطنداشلاره اعمال کارلق ایدن بیر مؤسسه اجاعیه لازمدر. بونلار اولماقیجه، پک اعلا آ کلاشیلور، که دولو خزینه نك و معلم اردونک کرامت و عنایتی موقت وزائلدر.

ملت لرك حقیقی قوت و شکیمه لیرینی آ کلاماق ایچین داها زیاده درینلره اینمک، ملت لرك روحلارنده دهرین و صمیمی سببلر و منبع لر آراماق کرکدر.

بو نه ت نوغرافیا و سوسیولوجیا تتبعلیرینی بولغار قومی اوزره ندنه اجرا ایتیهی ترجیح ایدهرم. بو ترجیح ک سببی شودر که اولا بولغار قومی بزه اکیاقین بیر قومشودر. ثانیاً تورک و بولغار عینی عرق داندر. هرایکیمزده آلتای داغلارندن ایندک. اجتماعی و اعتقادی محیط لر آره مزده سطحی بیر فرق حصوله کتیردی. اونلار کندیلرینی ایسلا و صاندیلار توران لی، آلتای لی اولدوقلرینی اونوتدیلار. «فین» لر

شبه سز ده قارنک در میان ایتدیکی بومطالعات فنی اولمقدن پک اوزا قدر. بونکله برابر، اون التجی عصرک مشیمه افکارندن چیقان بو بسیط نظریه یه بيله هجوم کوستره ن بر جوق متعصب کیسه لر بولونمشدر.

حتی ده قارت فلسفه سنک منع ایدلسی ایچین ۱۶۷۱ تاریخنده پارس دارالفنونندن پارلمنتویه بر استعدا تقدیم ایدیلدی. وسعت قریحه سیله مسلکداشلی میاننده بویوک بر موقع احراز ایدن طب فا کولته سی معلملرندن کی پاستونک بيله مخالفله پرو اولدوغی سویلنیرسه مسئله نك نه قدر اهمیت کسب ایتدیکی آ کلاشیلیر.

ویلیام هاروهی ۳ خیزران، ۱۶۵۷ تاریخ میلادینسنده یتیمش دو قوز یاشنده اولدوغی حالد و فوات ایتمشدر.

هاروهی، دوران دم حقنده کی ایلک فکری فابریس داقپاندا دن آتمشدر. بو ذات بر راهبک کشف ایتدیکی سیاه قان دامارلرنده کی دسامه لری تدقیقاته اساس اتخا ذ ایدهرک بونلرک وضعت تشریح لرندن معبدن مرکز اوله رق اسکیدنبری مقبول کورولن نظریه یی جرح ایتمشدر. و بو کا مقابل اورده ده مقرب الی مرکز بر حرکتک موجودیتی اثبات ایتمشدر.

هاروهی ایسه فابریسک بو تدقیق لیرنه استناداً تجربه لیری یامش و دوران دی هیئات عمومیه سیله ارا نه یه موفق اولمشدر. تجربه لرنده بر حیوانک قرضی قان دامارلرندن برینی باغلا یه رق حاوی اولدینی قانک نهایت مرکزیه ده؛ بالعکس وریدلرن برینی ربط ایلدیکی اشناده قانک نهایت محیطیه ده طولانندیغی کورمش و بوندن ده «قانک اولا مرکز دن محیطه صوکرده ده محیطدن مرکز ده ووغری حرکت ایلدیکنه» قانع اولمشدر.

هاروهی نك عقل ایردیره مدیکی بر مسئله وارسه اوده اورده ایله شریان آراسنده کی اوعیه شعریه نك موجودیتی در. بو خصوصی کشف ایدن ایسه مشهور مالیکی در.

مالیکی قوربغه لر اوزرنده کی تجربه لریله دوران شعری یی کشف ایدنجی هاروهی ک دوران دم حقنده کی نقصانی آتام ایتمش بو صورتله فیزیولوژی یه اساسی حاضرلیه بیلمشدر.

هاروهی زمانک اک بویوک عالمی، اک بویوک مجری در. تدقیقاتی هیچ بروقت نقلیاته استناد ایتدیرمامش، بلکه تجربه یه صوکر درجه اهمیت ویرمشدر. ارا نه ایتدیکی اصول ایله زمانک و کندن اول کلن رجال فنک افکارینی ابطال ایتمشدر. تاریخ فنده، تجربه یه هاروهی قدر صداقت کوستره ن پک نادر عالمه تصادف اولتور.

صمیمی ارهم

بیر دولت چرخک، بردولت ما کینه سنک نه قادر
انتظام واطلاع ایله ایشله دیکنی آ کلاماق ایچین مراجعت
اولوناجاق یکانه واسطه او دولتک «ایستاتیسک» ی در.
رقم لک لسانی قطعی، بلاغتلی مقع در. ایستاتیسک لری
مکمل اولان ملتر تردد و احتمال لردن تیکسین قطعی
ویقین علملری ایستین ملتر در. بوسجیه بیرملک هان
هرسوزنده، هر سواقانده کورولمه مک ممکن دکل در.
مثلا بن آلمانیده، انکلترده: «بیر قاچ کون سوگره
گل گز»، «بیر قاچ کون سوگره انشالله کلیر» سوزلری
ایشیدیکمی خاطر لاما یورم. بزم ایسه بوسوزلر آغز مزدن
دوشمه یین سوزلر در. بوندان دورت کون اولخصصات
ذاتیه مدیر لکنک بولوندیغی «یره بانان» سواقانده کچوردم.
کوشه نك باشنده بیر آغاجک اوستنده بیر لوحه کوردم،
اوزه رنده عیناً شوعباره یازیلی ایدی: «اسلام و تورک
تجارخانه سی بوسیراده ایکی اوچ دکان ایله ریده در.»

بولوحه حالا یرنده آصیلی در. اسلام و تورک تجارتخانه سی
بولوحه نك آصیلدیغی یردن سوگره یا ایکی دکان
اشاغیده در، یا خود اوچ دکان! «ایکی دکان آشاغیده در»،
یا خود «اوچ دکان اشاغیده در» دیمک وارکن بویله
دیمه یرک ایشی معلق و مشکوک بیر حالده براقاق غریب
ومریض بیر حالت روحیه انری دکیدر!.. آلمانیده
انکلترده بویله بیر لوحه یه تصادف ایتک امکاتی کیم تصور
ایده بیلیر؟ بولغار یاده ده تصادف ایدیه مه یه جکنه امین
اولمایه مجبورز.

بولغار قرالغی ایستاتیسک مدیر عمومی موسیو
ژ. بوپوف Kir j. Popoff طرفندن بزه اهدا و ارسال
ایداش و ۱۹۱۱ سنه سنه مخصوص اولان لغارجه
و فرانسزجه «بولغار قرالغک احصائی سالنامه سی»
بو قاعته بولونمایه بزی مجبور طوماقده در.

هر صحیفه سنک نصفی بولغارجه و نصفی فرانسزجه اولاراق
۵۸۷ صحیفه دن متشکل اولان بو کتاب بولغار قرالغک
روح اداره سنی کوستریر پر آینه صاف در. بو کتاب
کوزدن کچیریلینجه انکلز چلیکندن داها قوتلی بیر قناعت

اولیه یامعادیلار، ماجارلار اولیه یامعادیلار. ماجارلار،
تورانلی اولدوقلارینی اونوتماقده تورک لره بیه تقدم
ایتدیلر. ماجارلارک بونی اونوتدوقلاری زمان اولمادی.
حجاب ایله سویله یورم:

جاهل مؤرخ لرمز «ماجاری عار» تعیرلریله «تاریخ
عثمانی» کتابلرینک صحیفه لرینی لکله دیلر. فقط بونقطه ده
ألمی بیر تسلی و معذرت واردر: عینی جاهل مؤرخ کندی
ملتی ایچین ده «اتراک بی ادراک» تعیرلری او تانمادان
چوق قوللا مشدر.

شعرلرینک بیر قسمی ده فرانسز لسانیه یازمش اولان
بیر تورک شاعر مز، ماجارجه یه منظوم ترجمه سی «بودا
پشته» نك اک بویوک و معتبر غزته سی اولان «بودا پشته
هیرلاپ» جریده سنک ۲۵ کانون اول ۱۹۰۰ تاریخلی
نسخه سنده نشر اولونان Magyar-Turc عنوانی منظومه سی
شو قطعه ایله بیتیر مشدر:

Quand le suprême jour guérira tous les maux
Que les hommes seront tous amis et tous frères
Ivres d'un même amour, le coeur grand l'âme fière
Nous autres nous serons les deux frères jumeaux

«اجتماعی یوم الحساب بوتون اجتماعی درد لری آبی ایتدیکی
و بوتون انسان لارک دوست و قارداش اولدوقلاری زمان
بویوک یورکلی و مغرور روحو بز، ماجار و تورک لر، ایکی ایکیز
قارداش اولاجانر.

بو استطرادی قارئلر معذور کورسون، مادام که
بولغار قومی حقنده مطالعه ده بولونماق ایسته دم، بولغارک
چیقدیغی عینی دال دان چیقان دیگر دال قفلرک خاطر لری
حرکته کتیرمه مک ممکن اولماز.

بو کون اعتراض کو تورمز بیر حقیقت در، که احصائیات
دیمه یه باشلا دیغمز «ایستاتیسک»، ملترک تکمل و تمدن
قیمت لرینه معیار و مقیاس در.

ایستاتیسک، منتظم بر تاجرک، منتظم بیر چیفتلک
صاحبی نك منتظم و مضبوط بردفتره مالک اولماسنده کی وجوب
درجه سندن داها یوکسک بیر وجوب ایله دولت و ملترک ده
منتظم و مضبوط بیر «دفتر اعمال» صاحبی بولونماسی
لزومه قناعت سایه سنده وجود و کمال بولشدر.

سن	نفوس ذکور	اوقوم، بیئلر	انات	اوقوم، بیئلر
۵ : ۹	۵۲۱,۶۱۲	۱۴۴,۹۶۶	۵۱۳,۰۸۴	۱۲۳,۸۳۰
۹ : ۱۴	۲۴۱,۲۳۸	۱۵۶,۹۳۶	۱۹۱,۰۰۷	۵۳,۱۲۱
۱۴ : ۱۹	۲۱۵,۹۷۴	۱۳۶,۴۸۷	۱۷۴,۰۱۵	۴۹,۲۱۶
۱۹ : ۲۴	۱۹۲,۹۷۸	۱۳۳,۸۱۴	۱۸۲,۳۵۰	۳۴,۷۰۰
۲۴ : ۳۰	۱۵۶,۷۹۰	۱۰۲,۳۲۲	۱۵۵,۷۵۸	۲۷,۲۸۵
۳۰ : ۳۵	۱۱۳,۹۲۷	۶۶,۹۷۹	۱۱۳,۸۷۶	۱۴,۵۲۸
۳۵ : ۴۰	۱۱۷,۸۳۰	۶۲,۵۴۲	۱۰۱,۰۰۱	۱۰,۵۸۳
۴۰ : ۴۵	۸۴,۸۰۰	۳۷,۴۸۴	۸۶,۴۴۶	۵۹,۱۱۱
۴۵ : ۵۰	۸۱,۴۴۰	۳۰,۸۲۱	۷۴,۸۰۸	۴,۰۶۲
۵۰ : ۵۵	۶۴,۷۰۵	۱۹,۰۷۶	۷۷,۴۷۱	۲,۳۵۵
۵۵ : ۶۰	۸۳,۵۹۸	۲۰,۵۶۱	۶۱,۵۱۷	۶,۴۵۱
۶۰ : ۶۵	۶۶,۹۶۵	۱۱,۶۸۹	۶۲,۶۵۸	۹,۹۳۸
۶۵ : ۷۰	۴۴,۷۲۱	۷,۹۸۸	۳۶,۴۶۰	۴۸۱
۷۰ : ۷۵	۳۶,۸۱۴	۳,۷۷۶	۳۴,۴۸۷	۲۶۵
۷۵ : ۸۰	۱۵,۲۵۶	۱,۸۰۳	۱۲,۵۷۶	۱۱۷
۸۰ : ۸۵	۱۲,۵۸۴	۸۰۳	۱۲,۶۶۱	۷۴
۸۵ : ۹۰	۳,۱۲۰	۳۳۹	۳,۶۸۸	۲۵
۹۰ : ۹۵	۱,۰۹۶	۱۳۴	۸,۳۵۲	۱۴

مثلاً، بزم، ۵ : ۹ یاشنده قاچ ارکک قاچ قیز چوق
نفوسمز وارددر، بونلار دان قاچی اوقوماق یازماق بیایر؟ سؤال
لرینی عجا کیمه ایراد ایتسه ک جواب قطعی آلا بیایر؟
قصور کیمده در، جمله مزده! جدی تدقیقرله محبت ایتمه یه رک
حلویات قلمیه ایله کندی وقتلرینی، یازیلارینی اوقویان لارک
وقت لرینی هبا ایدن؛ «الحمد» ک تاریخی یازایم دییه رک
جلد لر دولدوران قلم و علم اهلی وطنداشلار مزده در.
ختاب و عتاب بزدن بزه در.

وطن یوق که اولسون وطن پروری.

سوزی طوغرو ایسه عتاب اوقی دوغر وجه ناظمه
کیدر. بن:

وطن پرور اولمازسه اولماز وطن.

دیرم بوتون وارلغ بواعقداق ایله تغدی ایدیور.

3 تشرین اول 1914

دوقتور عبداللہ جودت

ایله آکلاشیلور، که بولغار قرالغنده، بولغار یانک حیات
اجتماعی نامنه هیچ برحادثه یوقدر، که معلوم اولماسین؛
بیلیمه سنده اجتماعی، اقتصادی بیر فائده اولان هیچ
بیر حقیقت یوقدر که مجهول قالسین. بولغار قومی،
ایستاتستیک جیلکده آمهریقالی لاردان صوگره
کلیورمش. دنیانک، بو خصوصده ائتمترقی و ماهر قومی
آمهریقالی لار ایکینجی درجه ده مترقی و ماهر قومی
بولغارلار مش.

بزکندی کندیمزی ناصل طانیاجاغز؟ وجود مزده
خاستالق و صحت نامنه نه وارسه، نه اولیورسه بیلیمه لی
دکلی یز؟

مملکت مزک زنگینلکی بوتون جهانجه مشوردرد؛ فقط
مملکت مزی بزدن داها آز طانیان بوتون جهانده بیر قوم
واری در؟

مملکت مزک معدن ثروتی بز منحصر آ بیر ده لو -
نای De Launay ک دلائله می اوکرنه لی یز. بیراجنی نک
تدقیق اتنده کی نقطه نظر بیر وطن اهالنک نقطه نظرینه مساوی
اولور می؟... «کنز مخفی» لر مزی بز کشف ایتمه لی یز،
اونلاردان بز متعم اولمالی یز.

بولغار یا قومی بزه بیر مشق ویرمش اولیور.
بو ایستاتستیک بزم نظارت و مدیریتر مزک ایستاتستیک لرینه
بگزمه یور. ألمده و اوگمده اونلاردان ده وار.

بولغار احصائیات نامه سندن خلقک اوقویوب یازماق
بیئلرینک مقدار صحیحی کوسته رهن بیر صحیفه نقل
ایدیورم.

بو جدول مختلف سنلرده ذکور و انات نه قادار نفوس
بولوندیغی و بونلاردان نه قادارینک اوقویوب یازماق بیلدیکنی
کوسته ریر. بو صحیفه ۱۹۱۰ سنه سنده ترتیب اولونان
احصائی سالنامه دن آلینمشدر. ۱۹۱۱ سنه سنی متوالی
و مدید محاربه لر تعقیب ایتمش و بولغار قرالغنه یکی اراضی
ضم اولونمش اولدیغدن داها یکی احصائی سالنامه نشر
اولونما مشدر: